

Жукова Т.О.,

аспірант кафедри банківської справи,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

МОРФОЛОГІЧНИЙ ТА КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ»

Анотація. У статті розкрито сутність поняття «фінансова стабільність», проведено його аналіз та сформульовано визначення як характеристики системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, стан якої вимірюється за допомогою показників (капітальної стійкості, ліквідності, прибутковості, ризику банку та ін.).

Ключові слова: фінансова стійкість, контент-аналіз, морфологічний аналіз.

Постановка проблеми. Значення банківської системи для розвитку економіки важко переоцінити, оскільки банки відіграють важливу роль у забезпеченні грошового обороту, кредитуванні підприємств для підтримання їхньої діяльності, накопиченні заощаджень населення та ін. Стабільна та надійна банківська система – це запорука ефективного функціонування економіки країни, яка відіграє велику роль як у відновленні національної економіки України, так і створенні необхідних умов для забезпечення її зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній літературі, як вітчизняній, так і зарубіжній, немає єдиної думки щодо змісту поняття «фінансова стійкість банку». Через це доцільним буде пошук наявних визначень поняття та їх аналіз за допомогою морфологічного аналізу та контент-аналізу. Це необхідно для з'ясування ключових слів даного поняття та розробки власного визначення поняття «фінансова стійкість» за допомогою вказаних вище методів. Для визначення сутності даного поняття необхідно розглянути його трактування в роботах різних авторів (табл. 1).

Мета статті полягає у дослідженні сутності та формулюванні визначення поняття «фінансова стійкість банку».

Виклад основного матеріалу дослідження. У табл. 2 проведено морфологічний аналіз знайдених визначень з установами ключових слів та словосполучень.

У результаті проведеного морфологічного аналізу було виявлено, що фінансову стійкість більшість авторів розглядає як здатність системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції та протистояти дії негативних зовнішніх та

Таблиця 1

Точки зору авторів щодо визначення поняття «фінансова стійкість»

№	Автор	Визначення
1	Васькович І.М. [1, с. 40–43]	Фінансова стійкість банківської системи — якісна і кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів
2	Коваленко В.В. [2, с. 8]	Під фінансовою стійкістю банківської системи слід розуміти її здатність у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, захищати інтереси акціонерів та своєчасно виконувати власні зобов'язання для забезпечення фінансової безпеки держави.
3	Вітлінський В. [3, с. 49]	Фінансова стійкість банку – критерій для суб'єктів банківського аналізу, але значно важливішим для них є перспективна фінансова стійкість банку. Перспективна фінансова стійкість – імовірність того, що фінансові можливості банку на протязі певного часу будуть відповідати певним критеріям.
4	Водоп'янова Н.О. [4, с. 11]	Фінансова стійкість банку – певний стан структури активів та пасивів банку, що впливають на платоспроможність банку.
5	Крейніна М.Н. [5, с. 33]	Фінансова стійкість банку – одна з характеристик відповідності структури джерел фінансування структури активів, яка визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів.
6	Масленченков Ю.С. [6, с. 25]	Фінансова стійкість банку характеризує стан кредитної установи в ринковому середовищі, яке забезпечує цілеспрямованість його руху в сьогоденні і прогностичній перспективі. Залежить від відповідності господарської діяльності нормативним узагальнюючим показникам, що синтезують характеристики економічних складників стійкості.
7	Святко С.А., Міллер Р.І. [7, с. 49]	Фінансова стійкість банку – складова частина характеристики фінансової стабільності, його надійності, показниками якої є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку.
8	Шелудько Н.М. [8, с. 42]	Фінансова стійкість – це інтегральна характеристика спроможності банку як системи трансформування ресурсів та ризиків повноцінно (із максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

9	Шиллер Р.І. [9, с. 38–40]	Фінансова стійкість банку виражає узагальнюючу результативність усіх складників його стійкості і вимірюється системою показників, насамперед обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, установленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості тощо.
10	Офіційний сайт Національного банку України [10]	Фінансова стійкість банку – стан банку, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю. Фінансова стійкість банку означає постійну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування в конкурентному середовищі.
11	Фетисов Г.Г. [11]	Характеризует финансовую устойчивость коммерческого банка через итоги банковской деятельности, его ресурсы, капитал, доходы, расходы, и т. п.
12	Шенаев А.О. [12]	Трактует финансовую устойчивость как способность своевременно и в полном объеме финансировать свою деятельность и выполнять обязательства с учетом воздействия внешней среды, обеспечивая расширенное воспроизводство в соответствии с оперативными, текущими и стратегическими планами, а также позволяет выполнять возложенные на неё социальные функции.

Таблиця 2

Морфологічна класифікація сутності поняття «фінансова стійкість»

Ключове слово	Визначення в межах ключового слова	Конкретизація визначення	Мета в межах поняття
здатність	якісна і кількісна характеристика		системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів
	у динамічних умовах ринкового середовища	протистояти	дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників
		забезпечувати	надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб
		захищати	інтереси акціонерів
		виконувати власні зобов'язання	для забезпечення фінансової безпеки держави
ймовірність	протягом певного часу		фінансові можливості банку будуть відповідати певним критеріям
стан	структури активів та пасивів банку		що впливають на платоспроможність банку
	у ринковому середовищі	характеризується	яке забезпечує цілеспрямованість його руху в сьогоденні і прогностичній перспективі збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю
характеристика	відповідності структури джерел фінансування структурі активів		яка визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів
	фінансової стабільності, його надійності		показниками якої є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку
		трансформування	ресурсів та ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища
характеризує			через ітоги банківської діяльності, його ресурси, капітал, доходи, витрати, і т. п.
результативність		вимірюється	системою показників, насамперед обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, установленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості тощо
способність	своєчасно і в повному об'ємі	фінансувати виконувати	свою діяльність і виконувати обов'язки з урахуванням впливу зовнішнього середовища, забезпечуючи розширене виробництво в відповідності з оперативними, поточними і стратегічними планами, а також дозволяє виконувати покладені на неї соціальні функції

Значимі слова (словосполучення) у визначеннях поняття «фінансова стійкість»

№ п/п	Визначення	Навантаженість на кожне словосполучення
1	здатність	0,33
	якісна і кількісна характеристика	0,33
	системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів	0,33
2	здатність	0,16
	протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників	0,16
	забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб	0,16
	захищати інтереси акціонерів	0,16
	виконувати власні зобов'язання з метою забезпечення фінансової безпеки держави	0,16
	у динамічних умовах ринкового середовища	0,16
3	ймовірність	0,33
	протягом певного часу	0,33
	фінансові можливості банку будуть відповідати певним критеріям	0,33
4	стан	0,33
	структури активів та пасивів банку	0,33
	що впливають на платоспроможність банку	0,33
5	стан	0,5
	характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю	0,5
6	характеристика	0,33
	відповідності структури джерел фінансування структурі активів	0,33
	яка визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів	0,33
7	характеристика	0,5
	показниками якої є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку	0,5
8	характеристика	0,5
	трансформування ресурсів та ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища	0,5
9	результативність	0,5
	вимірюється системою показників, насамперед обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, установленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості тощо	0,5

Таблиця 4

Результати контент-аналізу

№ п/п	Значимі слова	Загальне навантаження
1	характеристика	0,33+0,5+0,5=1,33
2	показниками якої є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку	0,5+0,5=1
3	системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів	0,33+0,5=0,83
4	стан	0,33+0,5=0,83
5	характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю	0,5+0,33=0,83
6	здатність	0,33+0,33=0,66
7	структури активів та пасивів банку	0,33+0,33=0,66
8	результативність	0,5
9	у динамічних умовах ринкового середовища, протягом певного часу	0,16+0,33=0,49
10	якісна і кількісна характеристика	0,33
11	ймовірність	0,33
12	фінансові можливості банку будуть відповідати певним критеріям	0,33
13	що впливають на платоспроможність банку	0,33
14	протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників	0,16
15	забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб	0,16
16	захищати інтереси акціонерів	0,16
17	виконувати власні зобов'язання з метою забезпечення фінансової безпеки держави	0,16

внутрішніх чинників, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, виконувати власні зобов'язання для забезпечення фінансової безпеки держави за допомогою трансформування банківських ресурсів із максимальною ефективністю й мінімальним ризиком із плином певного часу в ринковому середовищі та що фінансові можливості банку будуть відповідати певним критеріям, що впливають на платоспроможність банку, яка визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів.

Із морфологічного аналізу можна запропонувати таке визначення фінансової стійкості: фінансова стійкість – це здатність протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, виконувати власні зобов'язання для забезпечення фінансової безпеки держави за допомогою трансформування банківських ресурсів із максимальною ефективністю й мінімальним ризиком із плином певного часу в ринковому середовищі та характеризується (вимірюється) за допомогою системи показників.

Іншим способом аналізу визначення є контент-аналіз поняття, де отримується числовий вираз значення ключових слів у понятті. Для початку виділимо значимі слова (словосполучення) у визначеннях поняття «фінансова стійкість» (табл. 3).

У табл. 4 підсумуємо оцінки подібних ключових слів. Ті, що мають найвищі показники, вважаються найбільш значимими ключовими словами. На їх основі запропонуємо власне визначення.

Висновки. За допомогою діаграми, побудованої за даними табл. 4, можна наглядно побачити та зробити висновки щодо результатів контент-аналізу (рис. 1).

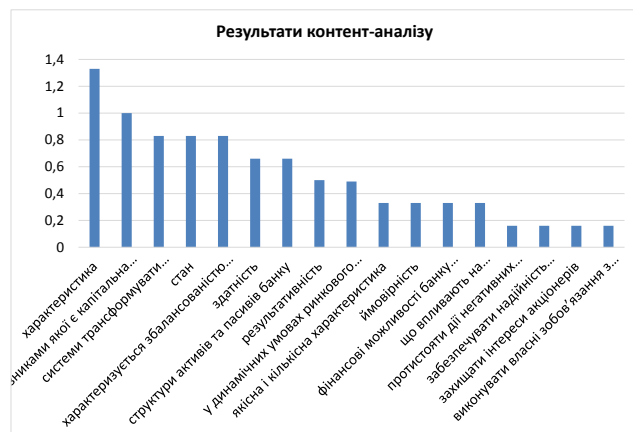

Рис. 1. Результати контент-аналізу поняття «фінансова стійкість»

Таким чином, виходячи з морфологічного та контент-аналізу, визначено поняття фінансова стійкість – це характеристика системи трансформувати банківські ресурси та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, стан якої вимірюється за допомогою показників (капітальної стійкості, ліквідності, прибутковості, ризику банку та ін.).

Література:

1. Васильович І.М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку / І.М. Васильович // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 2. – С. 40–43.
2. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика : [монографія] / В.В. Коваленко. – Суми : УАБС НБУ, 2010. – 228 с.
3. Вітлінський В. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку / В. Вітлінський, О. Пернарівський // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48–51.
4. Водоп'янова Н.О. Финансовая устойчивость коммерческого банка / Н.О. Водоп'янова // Межвузовский сборник научных трудов по итогам III Открытой научной конференции ВолгГТУ «Молодежь и экономика: новые взгляды и решения», 2003. – С. 11–12.
5. Крейнина М.Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений / М.Н. Крейнина // Финансовый менеджмент. – 2001. – № 2. – С. 32–36.
6. Масленченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке / Ю.С. Масленченков. – М. : Перспектива, 1997. – Кн. 3. – 158 с.
7. Свято С.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості банку як необхідна умова ефективного банківського менеджменту / С.А. Свято, Р.І. Міллер // Фінанси України. – 2001. – № 8. – С. 48–54.
8. Шелудько Н.М. До визначення фінансової стійкості комерційного банку / Н.М. Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2000. – № 3. – С. 40–44.
9. Шиллер Р.І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення / Р.І. Шиллер. – К. : Наукова думка, 2000. – 158 с.
10. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// bank.gov.ua](http://bank.gov.ua).
11. Фетисов Г.Г. Устойчивость банковской системы и методология ее оценки / Г.Г. Фетисов. – М. : Экономика, 2003. – 394 с.
12. Шенаев А.О. Понятие финансовой устойчивости: ее показатели и условия обеспечения / А.О. Шенаев // Банковские услуги. – 2008. – № 4. – С. 2–7.

Жукова Т.А. Морфологический и контент-анализ сущности понятия «финансовая устойчивость»

Аннотация. В статье раскрыта сущность понятия «финансовая стабильность», проведен его анализ и сформулировано определение в качестве характеристики системы трансформировать банковские ресурсы и с максимальной эффективностью и минимальным риском выполнять свои функции, выдерживая влияние внешних и внутренних факторов, состояние которой измеряется с помощью показателей (капитальной устойчивости, ликвидности, доходности, риска банка и др.).

Ключевые слова: финансовая устойчивость, контент-анализ, морфологический анализ.

Zhukova T.O. Morphological and content-analysis of «financial stability» concept

Summary. The article reveals the essence of the concept of «financial stability», conducts its analysis and formulates a definition on the criteria of maximum efficiency in the transformation of banking resources with minimum functional risk, robustness to the impact of external and internal factors and its measurement through such indicators as capital stability, liquidity, profitability, bank risk and others.

Keywords: financial stability, content analysis, morphological analysis.